

Praha, 11. března 2014

Počet listů: 8

Přílohy: 1/1

Zápis ze 4. jednání Vědecké rady Ústavu pro studium totalitních režimů

Datum a místo konání: 10. března 2014, 13.00 hodin, Siwecova 2, Praha 3

Vědecká rada: Zdeněk Beneš, Peter Bugge, Ladislav Cabada, Michal Pehr, Adrian Portmann, Petr Pithart, Vilém Prečan, Jan Rataj, Vojtěch Vlček, Tomáš Vrba

(Milan L. Hauner vyjádřil přání zúčastnit se jednání prostřednictvím dálkového připojení. V době zahájení jednání však nebyl online. Následně došlo ke zjištění, že si bohužel špatně vypočítal časový posun a čekal na spojení v jiné době, než se jednání skutečně konalo.)

Vedení ÚSTR: P. Foglová, Z. Hazdra

Omluveni: Cathleen C. Giustino, Karel Vodička

Hosté: Emilie Benešová (předsedkyně Rady ÚSTR), Michal Uhl (člen Rady ÚSTR, část)

Zápis vyhotovila: Jana Klímová

Program:

1. Uvítání a program jednání

- a) Uvítací slovo ředitelky Ústavu a předsedy VR
- b) Doplnění programu
- c) Schválení programu

2. Volba místopředsedy VR ÚSTR

3. Aktuální agenda ÚSTR spojená s vědeckou činností

- a) Nový seznam recenzovaných odborných časopisů a absence *Securitas Imperii* ve skupině těchto časopisů – důvody a návrhy řešení
- b) Zařazení ÚSTR mezi výzkumné organizace a možnosti grantových a dalších projektových aktivit

c) Přejít na projektové řízení výzkumných aktivit v souladu se Závěrečnou zprávou VR

d) Implementace doporučení vyplývajících z Evaluace v činnosti Ústavu – zpráva o dosavadním postupu vedení

4. Vztahy ÚSTR s vnějším prostředím

a) Vztahy s „Platformou“

b) Vztahy s Konfederací politických vězňů

c) Vztahy s dalšími badatelskými a vzdělávacími institucemi a cesty k jejich posílení

5. Aktivity VR v následujícím období

a) „Katalog“

b) Příprava velké evaluace

6. Rozprava nad dním během předporady 3. jednání VR a následným postupem

7. Různé

L. Cabada zahájil jednání a předal slovo P. Foglové.

Ad 1)

P. Foglová uvítala členy Vědecké rady a předem požádala přítomné, aby se nevraceli k minulým událostem a vzhledem k dosud neuzavřenému výběrovému řízení na post ředitele ÚSTR se nezabývali tímto tématem. Zároveň dopředu rozporovala informaci, která se objevila v médiích, že OZTR má letos k dispozici jen 51 % loňského rozpočtu. Ve skutečnosti byl rozpočet snížen jen o 289 tis. Kč, což vyplývá z celkového letošního rozpočtu, v položce cestovné byl ale dokonce zvýšen o 200 tis. Kč.

L. Cabada taktéž přivítal přítomné a poděkoval za netradiční způsob zvolení předsedou. Vyjádřil zároveň přesvědčení, že Vědecká rada má co k projednání s ohledem na budoucnost, a nemusí se tedy zatěžovat minulým dním. Následně vyzval přítomné, aby se vyjádřili k případnému doplnění navrženého programu jednání.

P. Pithart navrhl, aby byl program doplněn o rozpravu týkající se dne na posledním jednání Vědecké rady. Byl by rád, kdyby se přítomní shodli na tom, co se tehdy stalo, neboť se obává, že by nepodložené zvěsti mohly ovlivnit výsledek výběrového řízení na ředitele ÚSTR.

L. Cabada navrhl zařadit tuto záležitost jako bod 6 s tím, že stávající bod 6 - Různé se tak stane bodem 7. Následně dal o změněném programu hlasovat.

Hlasování: 9 pro, 0 proti, 1 se zdržel

Usnesení: Program jednání byl schválen ve změněné podobě dle návrhu P. Pitharta.

Ad 2)

L. Cabada otevřel prostor pro nominování kandidátů na post místopředsedy VR a sám navrhl V. Vlčka. Nikdo z přítomných nevznesl jinou kandidaturu, a tak bylo přistoupeno k hlasování, zda má být V. Vlček místopředsedou VR. Pro hlasování byla zvolena otevřená forma.

Hlasování: 8 pro, 1 proti (kandidát se zdržel hlasování)

V. Vlček následně všem poděkoval za projevenou důvěru.

Ad 3a)

Z. Hazdra seznámil členy VR se situací. Během loňského léta byla podána přihláška na zařazení časopisu *Securitas Imperii* na seznam recenzovaných odborných časopisů. Všechna formální kritéria byla splněna, přesto se časopis na seznam nedostal. Vedení ÚSTR požádalo o oficiální sdělení důvodů nepřijetí *Securitas Imperii* na tento seznam. Zatím nepřišla žádná odpověď. Z. Hazdra zároveň přítomné ujistil, že členové VR budou o obsahu oficiálního sdělení informováni.

Následně otevřel L. Cabada diskuzi na téma, jaké důvody mohly vést k nezařazení *Securitas Imperii* na seznam recenzovaných odborných časopisů a jak situaci řešit.

V rámci rozpravy se A. Portmann otázal vedení ÚSTR, zda si (v případě, že odpověď nebude akceptovatelná) budou přát podporu VR při podávání stížnosti.

Z. Hazdra kvitoval tuto možnost s povděkem.

Usnesení: Vedení Ústavu seznámilo členy VR se situací a přislíbilo, že jakmile získá konkrétní vyjádření o důvodech nezařazení *Securitas Imperii* na seznam recenzovaných odborných časopisů, bude s ním VR seznámena. Členové VR konstatovali, že jsou připraveni podpořit novou žádost buď o zařazení, případně žádost o přezkoumání původního procesu.

Ad 3b)

Z. Hazdra připomněl přítomným členům VR, že se podařilo zapsat ÚSTR a ABS na seznam výzkumných organizací, z čehož mimo jiné vyplývají i nové možnosti získávání grantů. Ještě během letošního roku by ÚSTR chtěl připravit několik projektů. Skupina vzdělávání by se chtěla ucházet o program NAKI. Prostřednictvím Ministerstva zahraničí by se ÚSTR chtěl (společně s Historickým ústavem Akademie věd a dalšími partnery) ucházet o TAČR s cílem zajistit možnost vyslání archivářů do moskevských archivů a zájem by byl i o GAČR, o který by se chtěl ÚSTR letos ucházet minimálně jednou žádostí.

L. Cabada následně otevřel diskuzi nad úskalími grantových žádostí. A. Portmann dotázal vedení, zda informacím 1. náměstka ředitelky rozumí správně, tj. že letos se mají některé grantové návrhy připravit a podány mají být příští rok. Bylo mu ze strany Z. Hazdry zodpovězeno, že návrhy mají být podány už letos. A. Portmann upozornil na krátkou lhůtu pro vypracování více projektů najednou a V. Prečan přispěl do diskuze informací o konkrétním termínu podávání žádostí o GAČR, který je již zhruba za měsíc (9. dubna 2014).

L. Cabada se především zajímal o technickou, resp. softwarovou, připravenost na podávání žádostí o grant.

P. Foglová reagovala sdělením, že v současné době ÚSTR nemá zaměstnance, který by byl pověřen konkrétně jen tímto úkolem, nicméně vedení si je nutnosti zajistit technické

podmínky pro podávání žádostí vědomo a v současné době uvažuje o pověření V. Kaliny, aby si vzal tyto záležitosti na starost.

Usnesení: Členové Vědecké rady byli informováni o záměrech vedení ÚSTR v oblasti grantových žádostí. L. Cabada upozornil na problémy s technickými otázkami; vedení ÚSTR konstatovalo, že si jich je vědomo a řeší je.

Ad 3c)

P. Foglová se ujala slova a sdělila přítomným, že při nových vědeckých projektech bylo projektové řízení již částečně zohledněno. Zavedení kariérního řádu je však vázáno na jednání s Ministerstvem financí a P. Foglová necítí svůj mandát tak silný, aby mohla tuto zásadní změnu provést. Soudí, že by to mělo být ponecháno v kompetencích nového ředitele/ředitelky. Taktéž plný přechod na projektové řízení je zcela v rukou nového ředitele/ředitelky.

Usnesení: Vědecká rada byla seznámena s limity okamžitého zavedení projektového řízení.

Ad 3d)

Z. Hazdra reagoval na dotaz L. Cabady, jak probíhá implementace doporučení VR z malé evaluace, sdělením, že byly v mnoha ohledech ustanoveny nové podmínky. Každý badatel je povinen odevzdat minimálně jeden článek ročně do mimoústavního periodika. Dále každý garant projektu nově zná částku, která je mu z rozpočtu k dispozici, což má především zpřehlednit čerpání prostředků. V novém plánu činnosti byla také upravena forma výstupů či délka řešení konkrétních projektů, a to na základě doporučení VR.

Následně byla zahájena diskuze.

V rámci rozpravy se A. Portmann otázal, zda by bylo možné nahlédnout do externích posudků nových projektů.

P. Foglová sdělila, že by to možné bylo v případě, že s tím budou externí posuzovatelé souhlasit.

Další diskuze se dotýkala především tématu rozpočtu OZTR a novinek v roce 2014 týkajících se jeho rozložení.

L. Cabada se zejména zajímal o rozhodovací možnosti garantů, když příkazcem operací nadále zůstává ředitel OZTR.

Z. Hazdra L. Cabadovi v této souvislosti vysvětlil, že garanti samozřejmě nenesou jen odpovědnost za svěřené prostředky, ale mají i rozhodovací pravomoci. Rozdělení prostředků po jednotlivých projektech slouží k zpřehlednění jejich čerpání. Každý garant si je vědom, s jakou částkou může počítat. Rozdělení těchto nákladů reflektuje potřeby řešených projektů. Ředitel OZTR v takovém případě funguje především jako supervizor a koordinátor.

Po zodpovězení všech otázek přítomných ukončil L. Cabada diskuzi, poděkoval vedení za odpovědi a vyhlásil přestávku.

/Přestávka/

Ad 4a)

P. Foglová oznámila přítomným, že ztratila důvěru k Platformě Evropské paměti a svědomí zejména z důvodu způsobů její komunikace. Uvedla zároveň členy Vědecké rady do kontextu a informovala je, že základní konflikt se týkal údajného členství některých členů VR v komunistické straně. Způsob komunikace probíhal v absurdním stylu – pokud neprokážete, že to tak není, vyhodíme vás. Vysvětlila zároveň, že vedení ÚSTR není ochotno vést dialog tímto agresivním a manipulátorským způsobem, navíc Platforma nutí Ústav porušovat platné zákony, přičemž sama porušuje vlastní Stanovy, a proto nakonec vedení v souladu s rozhodnutím Rady ÚSTR zvolilo vystoupení z Platformy. P. Foglová dále upozornila, že Platforma nemá v mezinárodním měřítku pro ÚSTR takovou váhu, jak by se z médií mohlo zdát, neboť s řadou jejích členských institucí jsou uzavřeny bilaterální smlouvy, kterých se vystoupení ÚSTR z Platformy nedotklo. Platformu označila za „zájmovou agenturu“.

V. Vlček upozornil, že medializace ÚSTR je důležitá a v tomto případě bohužel negativní. Dle jeho názoru by byl lepší konstruktivní postoj, a pokud to bude nutné, doporučil hledat cestu zpět.

M. Pehr v této souvislosti upozornil, že ačkoliv média chtějí především negativní zprávy, ÚSTR by se měl snažit každou pozitivní zprávu maximálně prodat.

A. Portmann vyjádřil pochybnosti nad tím, zda je přiměřené hovořit o Platformě ve smyslu „zájmové agentury“. Bylo by vhodné toto více specifikovat (čí nebo jaké zájmy?). Dále poznamenal, že považuje způsob komunikace Platformy za agresivní a nešťastný (např. výrok prezidenta Lindbladta, že „ÚSTR je infiltrován bývalými komunisty“). Přesto soudí, že se situace ještě dala zachránit prostým sdělením, že nikdo z členů VR nesplňuje podmínky pro porušení Kodexu Platformy. Připomínal v této souvislosti svoji zprostředkovací iniciativu na 3. zasedání VR, o jejíž realizaci však ředitelka Ústavu neprojevila zájem. Prohlásil zároveň, že se přimlouvá ve střednědobém horizontu za navrácení do Platformy, až k tomu budou splněny předpoklady.

P. Foglová konstatovala, že nevidí žádný důvod další spolupráce s Platformou.

Z. Hazdra znovu zdůraznil, že se zahraničními institucemi jsou uzavřeny bilaterální smlouvy, takže ÚSTR nebude vystoupením z Platformy v izolaci.

P. Foglová dále vysvětlila, že dříve probíhala praxe uzavírání rámcových smluv bez konkrétních závazků. Současné vedení se však již od loňského roku snaží uzavírat smlouvy na konkrétní výstupy.

Ad 4b)

L. Cabada se otázal vedení ÚSTR, jakým způsobem probíhá komunikace s KPV.

P. Foglová informovala ostatní, že ÚSTR má členku KPV v Radě ÚSTR a dále probíhá setkávání s představiteli KPV v rámci Etické komise a při pietních akcích. Vyjádřila zároveň přání, že by bylo žádoucí navázat užší spolupráci, nicméně ze strany KPV zatím žádný podnět nepřišel.

V. Vlček se za spolupráci s KPV rozhodně zasazoval s tím, že vzhledem k pohnutým osudům a věku členů KPV je trpělivost jednoznačně požadována na straně ÚSTR. Navrhl zároveň, že by se rád zapojil a napomohl zajistit lepší komunikaci s KPV. V souvislosti s případnou spoluprací ÚSTR a KPV upozornil také na možnost pozitivní medializace ÚSTR v regionech.

A. Portmann se taktéž vyslovil pro navázání užší spolupráce s KPV a doporučoval aktivní přístup ze strany ÚSTR.

Ad 4c)

A. Portmann se v souvislosti s děním na Ukrajině otázel, zda již byly navázány kontakty s novým vedením Archivu SBU. Uvedl, že má zprávu o tom, že nový ředitel Archivu SBU je ochoten zpřístupnit pro zaměstnance ÚSTR/ABS řadu archivních fondů a dovolit jim jejich digitalizaci na místě. Jde mj. o spisy sovětského KGB, jehož útvary řídicí operativní rozvědnou práci ve střední a západní Evropě byly od šedesátých let 20. století umístěny na území Ukrajiny. A. Portmann má za to, že se může jednat o jedinečnou příležitost, které by se mělo využít.

P. Foglová reagovala sdělením, že se s kontaktováním nového vedení SBU samozřejmě počítá, ale ze známých důvodů se rozhodla ještě chvíli posečkat, než se situace trochu zklidní, neboť soudí, že nové vedení má v současné době mnoho jiných a závažnějších starostí.

Ad 5a)

V. Prečan upozornil, že již při minulém zasedání bylo konstatováno, že vytvoření katalogu témat je časově náročnou záležitostí, na jejíž uskutečnění nejsou podle sdělení vedení v současnosti finanční prostředky.

V. Vlček se přimlouval za vytvoření katalogu témat, i kdyby tak učinila až další VR pro další vedení ÚSTR. Soudí totiž, že je jedním z klíčových úkolů grémia, jakým VR je, být inspirací badatelům ÚSTR, zejména s ohledem na pestrost zaměření jednotlivých členů VR.

Následně proběhla diskuze o podobě a cílech katalogu témat.

V. Prečan se především snažil přítomným vysvětlit, že katalog témat měl obsáhnout veškerá témata, kterými by se ÚSTR měl zabývat a tudíž koncipovat, jaké je jeho místo ve vědecké obci. Dodal ale, že takový cíl si žádá mnoho času a jedná se o náročnou práci.

V. Vlček naopak zdůrazňoval především inspirativní cíl utvářeného katalogu, a aniž by zpochybňoval náročnost úkolu, zasazoval se, aby katalog byl v budoucnu určitě zpracován, i kdyby ne tak precizně, jak se původně zamýšlelo.

L. Cabada upozornil, že se katalog témat netýká konkrétních lidí dnes přítomných na zasedání, ale VR jakožto gremiálního orgánu, který by tento úkol pro futuro zpracovat měl.

A. Portmann v rámci diskuze zasvětil přítomné, v jaké fázi se katalog v současnosti nachází. Stejně údaje již uvedl na 3. zasedání VR. Návrhy, které členové VR vypracovali během léta 2013, tvoří přibližně 15 %, zbývajících 85 % vzniklo samostatnou prací A. Portmanna na základě srovnávání výsledků a činnosti podobných ústavů a institucí domácích i zahraničních. V současné chvíli má dokument 32 stran. Jeho dokončení je nutné na základě pověření konkrétního člena VR. Smysl dokumentu spočívá v provedení základní inventury. Až druhým krokem může být zúžení výběru, s konečným cílem stanovit tematické priority další činnosti Ústavu.

V. Vlček navrhl možnost uzavřít dohodu s členem VR na tento konkrétní úkol či mu dát k ruce nějakého pracovníka ÚSTR. A dal ke zvážení, zda by nová VR měla začínat od začátku či zda materiál v současné podobě ještě nějak nezpracovat.

Usnesení: Vytvoření katalogu témat je institucionální úkol pro futuro. Nové vedení ale musí pro sestavení katalogu vytvořit žádoucí podmínky, aby mohl být tento úkol naplněn.

Ad 5b)

A. Portmann informoval přítomné, že problematika velké evaluace je podle konsensuálního stanoviska na 3. zasedání pro současnou VR již uzavřenou záležitostí, neboť O. Tůma vypracoval výborný elaborát jako podklad pro její uskutečnění.

Ad 6)

P. Píthart se ujal slova a zdůvodnil zařazení tohoto bodu dle principu předběžné opatrnosti. Byl by nerad, kdyby nepodložené zvěsti o údajně konfliktním a manipulativním jednání A. Portmanna ovlivnily výběrové řízení na nového ředitele ÚSTR. Rád by tedy využil příležitosti a požádal o vyjasnění, co se na předporadě 3. zasedání VR 6. 12. 2013 stalo. Dle jeho názoru se jednalo o korektní tajné hlasování a připomněl, že předporadu tehdy řídil M. Pehr.

Následovala diskuze.

V. Prečan navrhl, zda by nestačilo situaci vyřešit zveřejněním zápisu z neveřejné předporady.

L. Cabada upozornil, že spolu s M. L. Haunerem, kterému bylo taktéž na základě technických problémů způsobených nedostatečnou přípravou spojení ze strany Kanceláře ÚSTR zamezeno v možnosti účasti při předporadě, nakonec na dodatečné hlasování rezignovali a jejich hlasy tedy nebyly do zápisu z předporady zahrnuty.

A. Portmann požádal o zveřejnění jeho dvou objasňujících dopisů z ledna 2014, neboť považuje celou věc za záležitost vlastní cti, a zároveň nechal přečíst svůj dopis O. Tůmovi ze 17. ledna 2014, který shrnuje jeho stanovisko v předmětné věci. Dodal zároveň, že se umožněním dodatečného hlasování jen spolu s M. Pehrem snažil napravit porušení Jednacího řádu VR, konkrétně čl. 5.5. o právu na dálkovou účast prostřednictvím Skype.

T. Vrba vyzval členy VR i další účastníky jednání, že diskuse by neměla překrýt to podstatné z 3. zasedání VR a předporady, tedy skutečnost, že v hlasování místopředsedkyně Vr nezískala důvěru přítomných členů VR, zatímco tehdejší předseda VR ano.

E. Benešová se během diskuze ujala slova a ujistila členy Vědecké rady, že fámy o událostech na minulém jednání VR nijak neovlivnily bodové hodnocení kandidátů na ředitele. Dosvědčila zároveň, že O. Tůma hodnotil všechny uchazeče objektivně a nezaujatě.

L. Cabada k celé záležitosti dodal, že dle jeho názoru tehdejší předseda VR A. Portmann jednal ve snaze o zajištění dodatečného hlasování „lege artis“, tj. zcela legitimně, ba legálně, neboť se snažil naplnit čl. 5 odst. 4 Jednacího řádu Vědecké rady: „*Vědecká rada může též jednat a hlasovat elektronicky nebo písemně per rollam.*“ Usoudil tedy, že nelze toto jednání nazvat manipulativním.

J. Rataj navrhl, aby se celá záležitost již neřešila a velkoryse se smetla ze stolu. S tímto názorem vyjádřil souhlas i P. Bugge.

V. Vlček souhlasil jen částečně. Poznamenal, že by se neměla zveřejňovat žádná subjektivní dílčí část tehdejší korespondence jednotlivých členů VR, prosazoval by spíše formu oficiálního stanoviska VR.

/P. Bugge následně opustil zasedání, aby stihl let zpět do Dánska/

M. Pehr upozornil, že cílem předporady bylo vyřešit vnitřní spory ve Vědecké radě, a tudíž bylo předem dohodnuto, že nebude pořizován zápis. Z tohoto důvodu by rozhodně dodatečně žádný zápis nezveřejňoval. Situace spíše ukázala, že v Jednacím řádu jsou určitá bílá místa, která by se v budoucnu měla doplnit, nicméně v současné chvíli to nelze vyřešit.

P. Píthart i Z. Beneš se přimlouvali za stručné stanovisko. A. Portmann by v zájmu transparentnosti raději upřednostnil úplné zveřejnění, ale nakonec přijal variantu vydání stručného stanoviska.

L. Cabada dal hlasovat o tom, zda má VR zformulovat oficiální prohlášení ohledně jednání – předporady z 6. 12. 2013.

Hlasování: 8 pro, 0 proti, 1 se zdržel

Usnesení: Členové Vědecké rady sestaví stanovisko k dění týkající se předporady z 6. 12. 2013 včetně následného hlasování.

Následně byla vyhlášena přestávka za účelem sestavení stanoviska.

/Přestávka/

Po obnovení jednání přečetl L. Cabada sestavené prohlášení Vědecké rady:

Přítomní členové Vědecké rady ÚSTR konstatují, že jednání Vědecké rady a její předporady včetně hlasování ze dne 6. 12. 2013 proběhly v souladu s Jednacím řádem VR a členové VR se s ním ztotožňují. Hlasování o důvěře předsedovi VR A. Portmannovi skončilo s výsledkem 10 pro důvěru, 2 se zdrželi hlasování z 12 přítomných. Vědecká rada konstatuje, že snaha předsedy VR a předsedajícího dotčené části jednání umožnit dodatečné hlasování členů VR, kteří se chtěli jednání zúčastnit s využitím elektronických prostředků, jsou v souladu s Jednacím řádem. Následné pochyby o legalitě tohoto procesu nebyly a nejsou opřeny o explicitní vazbu na kteroukoliv část Jednacího řádu VR.

Následně proběhlo hlasování, kdo z přítomných souhlasí se stanoviskem v tomto znění.

Hlasování: 8 pro, 0 proti, 1 se zdržel

Usnesení: Stanovisko VR bylo schváleno v navrženém znění.

Ad 7)

L. Cabada se otázal přítomných, zda chtějí ještě něco projednat a konstatoval, že je zcela v kompetencích ředitele ÚSTR, zda se Vědecká rada v tomto složení ještě sejde.

V souvislosti s tím se P. Pithart otázal, zda mají současní členové VR podat s koncem mandátu nynějšího vedení ÚSTR rezignaci či vyčkávat, budou-li osloveni.

V. Prečan připomněl, že mandát VR automaticky končí s mandátem ředitelky ÚSTR P. Foglové.

P. Foglová vyjádřila naději, že bude dostatečně včas informována, kdy její mandát skončí, aby mohla členy Vědecké rady pozvat ještě na jedno závěrečné zasedání. Impulz tedy vzejde z její strany.

L. Cabada následně ukončil zasedání a rozloučil se s přítomnými s nadějí na další, méně formální, setkání.

Zasedání skončilo v 16.20 hodin.

Za Vědeckou radu schválil její předseda:
Ladislav Cabada v. r.